

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

КОРОЛЬ Андрій Петрович

УДК 351.482.22: 364.2

**ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ
В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ**

25.00.02 – механізми державного управління

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління

Черкаси – 2025

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Національному університеті цивільного захисту України.

Науковий керівник:

доктор наук з державного управління, старший дослідник

ПОМАЗА-ПОНОМАРЕНКО Аліна Леонідівна,
Національний університет цивільного захисту України, завідувач науково-дослідної лабораторії з дослідження проблем управління у сфері цивільного захисту навчально-наукового інституту цивільного захисту.

Офіційні опоненти:

доктор наук з державного управління, професор,
ОРТІНА Ганна Володимирівна,
Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, професор кафедри менеджменту та публічного адміністрування;

кандидат наук з державного управління,
ВАСИЛЕНКО Олександр Ігорович,
Черкаська районна рада, голова.

Захист відбудеться «22» серпня 2025 р. о 11.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.707.03 Національного університету цивільного захисту України за адресою: 18034, м. Черкаси, вул. Онопрієнка, 8, зал засідань (1-й поверх).

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного університету цивільного захисту України за адресою: 18034, м. Черкаси, вул. Онопрієнка, 8.

Автореферат розісланий «22» липня 2025 р.

Вчений секретар
Спеціалізованої вченої ради

Сергій ТАРАСОВ

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Важливість дослідження зумовлена необхідністю забезпечення регіонального розвитку в умовах актуалізації ролі цифрових та інших новітніх технологій в Україні зокрема та світі загалом. Вони явно та латентно впливають на кожен компонент суспільної життєдіяльності. Зреалізувати завдання щодо забезпечення регіонального розвитку за умов цифровізації видається можливим за рахунок результативного функціонування системи публічного управління. Підвищити цю результативність можуть насамперед організаційний і правовий механізми публічного управління у сфері регіонального розвитку, які повинні враховувати сучасні тенденції в соціально-економічній сфері. Ці механізми чинять взаємний вплив і передбачають інституційне створення належних правових умов для розвитку регіонів. Воно вимагає результативної взаємодії державних і самоврядних інституцій на всіх рівнях управління.

Сучасний цифровий простір може чинити як позитивний, так і негативний вплив на регіональний розвиток, тому важливо вчасно прогнозувати вектори цього впливу та корегувати його. Вчасне врахування даних аспектів дозволило певним країнам світу (КНР і США) стати лідерами у сфері розвитку цифрової економіки та цифрової трансформації. Зазначені країни постійно конкурують у даній сфері, застосовуючи неоднакові підходи, і все одно досягають очікуваних результатів в її межах, у т.ч. під час знаходження певних компромісів. Щодо України, то вона значною мірою відстає від рівня розвитку цих країн, які ще у 2000-х роках прийняли відповідні правові документи у сфері забезпечення цифрової трансформації та економіки власних територій. На вітчизняних же теренах потребує оновлення Державна стратегія регіонального розвитку України на період до 2027 року, що повинна враховувати сучасні тренди цифрового розвитку. Слід також вирішити проблемні питання правової зарегульованості процесу моніторингу й оцінювання стану регіонального розвитку, який (процес) здійснюється Міністерством розвитку громад і територій України. Крім того, цей процес оцінювання повинен бути узгодженим із діяльністю Міністерства цифрової трансформації України, що застосовує індекс цифрової трансформації регіонів і територіальних громад, який містить більш ґрунтовні показники оцінювання.

Останній факт є свідченням інституційної розбалансованості в напрямку забезпечення регіонального розвитку й актуалізації ролі регіональних органів публічної влади в цьому напрямку. Зважаючи на це, відзначаємо важливість проведення ґрунтовних наукових досліджень щодо визначення підходів і шляхів удосконалення механізмів публічного управління у сфері регіонального розвитку України, які будуть враховувати особливості забезпечення цифрової трансформації та стимулювання цифрової економіки, у т.ч. за кордоном. Крім того, необхідним є наукове осмислення феномену цифровізації і її впливу на механізми публічного управління у сфері регіонального розвитку, які набувають ознак парадигмальності. Власне, складності ситуації додає повномасштабна агресія держави-агресора, яка прагне відкинути Україну у розвитку на десятки

років назад. Відтак, вітчизняні механізми публічного управління у сфері регіонального розвитку повинні швидко адаптуватись до мінливих умов, допомогти в чому можуть цифрові технології.

Отже, сучасне й майбутнє функціонування України та її регіонів безпосередньо пов'язане з цифровізацією та трансформацією, що передбачає забезпечення якісно-кількісних змін у найважливіших сферах суспільної життєдіяльності. Очевидно, що досягти цього складно, але можливо, зокрема, за рахунок збільшення чисельності міських агломерацій. Вони представляють собою комбіновану форму територіального співробітництва, яка охоплює інституційну взаємодію, створення координуючих органів, реалізацію спільних програм і проектів, раціональне та спільне використання ресурсів та ін. Останні 10 років через неоголошену війну РФ проти України на її теренах збільшилась кількість територій, які потребують інституційної підтримки, що можливо успішно зреалізувати за допомогою розвитку міських агломерацій, які є полюсами регіонального зростання. З огляду на це актуальним є визначення концептуальних засад дієвого функціонування механізмів публічного управління України у сфері регіонального розвитку в умовах цифровізації.

Особливості формування та реалізації публічного управління у сфері розвитку регіонів та цифровізації неодноразово визначались у працях зарубіжних науковців Дж.С. Аллен, А. Альпера, Р.Д. Аткинсон, Дж. Батермана, Д. Барца, А. Бренфорда, В. Ванг, Н. Ватанейб, Дж. Гонг, С. Дарлінг, С. Ецелль, С. Каллена, Дж. Калабрис, С. Кастро, Д. Каура, В. Лі, М.В. Лірсі, А. Мінг, Е. Олкотта, Г. Райлі, М. Роберта, Г. Робертс, П.Г. Россі, Т. Самп, С. Тайнер-Монро, М. Таддео, Д. Тобі, Г.Е. Фрімана, С. Футе, Л. Чанг, Д. Чен, Дж. Чін, Л. Юан та ін.

Значний внесок у розвиток фундаментальної вітчизняної науки у сфері регіонального розвитку та реалізації цифрової політики зробили вчені М. Ажажа, В. Баштанник, С. Біла, С. Белай, О. Бондаренко, І. Валентюк, З. Варналій, О. Василенко, І. Дегтярьова, С. Домбровська, Я. Жаліло, С. Квітка, О. Коротич, В. Ковальчук, О. Крюков, Ю. Куц, М. Латинін, О. Лебединська, І. Лопушинський, В. Мамонова, О. Матвеєва, С. Майстро, В. Мороз, С. Мороз, Ю. Музика (Івашків), Г. Ортіна, О. Пархоменко-Куцевіл, А. Помаза-Пономаренко, О. Поступна, Р. Примуш, Л. Сергієнко, О. Сидорчук, В. Степанов, Ю. Шаров, Е. Щепанський, Т. Яровий та ін.

В аналізованих закордонних і вітчизняних наукових працях основна увага зосереджена на організаційних, правових, економічних, ресурсних та інших аспектах державної політики у сфері регіонального розвитку загалом і цифровізації зокрема. Разом із тим уважаємо, що вимагають комплексного відображення питання формування та функціонування механізмів публічного управління України у сфері регіонального розвитку в умовах впливу цифровізації. Це можливо зреалізувати за допомогою застосування комплексного, інституційного, селективного та інших підходів, які вимагають деталізованого відображення. Отже, потреба у теоретичному, методичному та практико орієнтованому вирішенні окреслених завдань підтверджує актуальність дисертаційної роботи, її важливість, наукову новизну, зумовлює мету, завдання, предмет й об'єкт дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження проведено в межах науково-дослідних робіт, які виконувались Національним університетом цивільного захисту України, а саме: 1) за темою «Розробка наукових основ державного управління у сфері безпеки ринку соціально-економічних послуг України з точки зору цивільного захисту» (ДР № 0115U002035), у межах якої здобувачем визначено засади формування механізмів публічного управління у сфері регіонального розвитку в умовах цифровізації; 2) за темою «Розробка механізмів державної політики щодо формування безпекового середовища України в умовах військового конфлікту, надзвичайного стану та в післявоєнний період» (ДР № 0124U000365), у межах якої – обґрунтовано напрямки розвитку механізмів публічного управління у сфері регіонального розвитку в умовах цифровізації в Україні.

Мета та завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є визначення науково-теоретичних засад формування механізмів публічного управління у сфері регіонального розвитку в умовах цифровізації та розроблення практичних рекомендацій щодо вдосконалення таких механізмів в Україні.

Зважаючи на поставлену мету дисертаційного дослідження, визначено такі науково-теоретичні та практико орієнтовані *завдання*:

- узагальнити принципи формування системи публічного управління у сфері регіонального розвитку, окресливши місце стратегування в цьому процесі;
- охарактеризувати регіональний розвиток як об'єкт публічного управління, визначивши головні небезпеки та переваги такого розвитку в умовах цифровізації;
- розкрити особливості побудови механізмів публічного управління у сфері регіонального розвитку в умовах цифровізації;
- проаналізувати стан функціонування організаційного та правового механізмів публічного управління у сфері регіонального розвитку в умовах цифровізації в Україні з позиції забезпечення його інституційності;
- визначити закордонні практики реалізації публічного управління у сфері регіонального розвитку в умовах цифровізації;
- запропонувати шляхи вдосконалення механізмів публічного управління у сфері у сфері регіонального розвитку в Україні в умовах цифровізації;
- обґрунтувати підхід до розвитку системи публічного управління у сфері регіонального розвитку в умовах цифровізації.

Об'єкт дослідження – публічне управління у сфері регіонального розвитку.

Предмет дослідження – публічне управління у сфері регіонального розвитку в умовах цифровізації в Україні.

Методи дослідження. Методологічну основу дисертаційної роботи становить сукупність способів наукового пізнання та загальнонаукових принципів проведення дослідження, що враховують фундаментальні положення щодо аспектів публічного управління, інституціоналізму, стратегування, прогнозування тощо. Дисертаційне дослідження побудовано на *комплексному, системному, організаційно-функціональному, селективному, процесно-проектному й інституціональному підходах*, а також сукупності методів, які становлять базис цих підходів:

1) за допомогою організаційно-функціонального підходу досліджено особливості побудови механізмів публічного управління у сфері регіонального розвитку в умовах цифровізації;

2) за допомогою селективного підходу охарактеризовано регіональний розвиток як об'єкт публічного управління;

3) із застосуванням інституційного та процесно-проектного підходів узагальнено принципи формування системи публічного управління у сфері регіонального розвитку;

4) із використанням комплексного підходу досліджено закордонні практики забезпечення регіонального розвитку в умовах цифровізації;

5) за допомогою системного підходу обґрунтовано напрямки вдосконалення механізмів публічного управління у сфері регіонального розвитку в умовах цифровізації.

При цьому дисертаційне дослідження відзначається застосуванням таких загальних і спеціальних методів:

1) *логічного узагальнення, синтезу й абстрагування* (під час дослідження теорій регіонального розвитку);

2) *теоретизування й історичної формалізації* (для дослідження елементів системи публічного управління у сфері регіонального розвитку);

3) *системного аналізу, порівняння, вибірки й опису* (з метою дослідження стану функціонування організаційного та правового механізмів публічного управління у сфері регіонального розвитку в умовах цифровізації в Україні);

4) *індукції та дедукції* (під час визначення концептуальних засад удосконалення механізмів публічного управління у сфері регіонального розвитку в умовах цифровізації в Україні);

5) *групування та прогнозування* (з метою вдосконалення підходу до визначення перспектив упровадження концептуальної моделі публічного управління у сфері регіонального розвитку в умовах цифровізації в Україні).

Інформаційно-фактологічною базою дослідження є закони України, укази Президента України, нормативні акти Кабінету Міністрів України, статистична інформація Мінцифри, Державної служби статистики України тощо.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у визначенні науково-теоретичних засад формування механізмів публічного управління у сфері регіонального розвитку в умовах цифровізації та розробленні практичних рекомендацій щодо вдосконалення таких механізмів в Україні.

Наукова новизна результатів конкретизується в таких положеннях:
у перше:

– запропоновано шляхи вдосконалення механізмів публічного управління регіональним розвитком в Україні в умовах цифровізації під час реалізації декількох сценаріїв, що передбачають пріоритизацію показників оцінювання індексу цифрової трансформації регіонів і територіальних громад, серед яких (показників) особливе місце відведено цифровій економіці, зокрема, її стимулюванню в таких ключових технологічних секторах, як телекомунікаційні технології, мікročіпи й технології штучного інтелекту, а також створення вітчизняної цифрової екосистеми;

удосконалено:

– наукове обґрунтування методичного підходу до забезпечення розвитку системи публічного управління у сфері регіонального розвитку в умовах цифровізації, що, на відміну від існуючих підходів, передбачає оцінювання стану розвитку цифрової економіки в державі та її регіонах, зокрема, факторних умов, умов попиту, пов'язаних і допоміжних галузей, стратегій, обсягів державної та інституційної (недержавної) підтримки інновацій, що дозволило в ході якісного аналізу визначити пріоритетні напрямки зміцнення цифрової конкурентоспроможності в Україні та її регіонів;

– систематизацію закордонних практик реалізації публічного управління у сфері регіонального розвитку залежно від стану розвитку цифрової економіки та забезпечення цифрової трансформації в країні, що дало змогу виокремити субфактори, які впливають на цей стан (ринковий потенціал, роль держави та інших публічних структур, бізнес-екосистема, технології, міжнародне співробітництво), а також обґрунтувати необхідність розробки адаптивної аналітичної моделі оцінки цифрової конкурентоспроможності за сучасних умов;

– визначення стану функціонування організаційного та правового механізмів публічного управління у сфері регіонального розвитку в Україні в умовах цифровізації, що, на відміну від інших, передбачає встановлення особливостей інституційного забезпечення такого розвитку, яке охарактеризовано як незадовільне через зарегульованість цієї сфери на центральному рівні, що вимагає вирішення в законодавчій площині з метою уніфікації застосування індексу цифрової трансформації регіонів і територіальних громад у напрямку вдосконалення цифрових публічних послуг, цифрових навичок, цифрової інфраструктури, стимулювання цифрової економіки в регіонах і посилення їх інституційної спроможності;

дістали подальшого розвитку:

– узагальнення принципів формування системи публічного управління у сфері регіонального розвитку, що дозволило обґрунтувати роль стратегування в цьому процесі в умовах реалізації державних проектів, програм і стратегій, які визначають евентуальність інституційного забезпечення умов регіонального розвитку з урахуванням раціоналізації використання регіональних активів, залучення інвестицій, стимулювання інноваційної діяльності в регіоні, підвищення рівня функціонування ринку праці та забезпечення цифрової трансформації найважливіших сфер суспільної життєдіяльності;

– селективний підхід до характеристики регіонального розвитку як об'єкта публічного управління, який відзначається необхідністю науково виваженого й вибіркового застосування публічно-управлінських методів під час розробки та реалізації стратегій соціально-економічного розвитку мезосистем, що (методи) повинні враховувати територіальні, соціально-економічні, інституційні та інші переваги функціонування цих мезосистем, представлених регіонами, а також визначати основні небезпеки їхнього розвитку, пов'язані з цифровою трансформацією;

– визначення структури механізмів публічного управління у сфері регіонального розвитку в умовах цифровізації, що включають мету, завдання,

принципи, функції, форми, суб'єктів і об'єкт публічного управління, а також методи державного впливу, які визнано класифікаційною підставою для виокремлення правових й організаційних механізмів публічного управління в цій сфері та враховано під час конкретизації засад інституційного забезпечення формування системи публічного управління у сфері регіонального розвитку.

Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості їхнього застосування в діяльності органів публічної влади, що сприятиме підвищенню результативності інституційної реалізації публічного управління у сфері регіонального розвитку України в умовах цифровізації.

Пропозиції щодо застосування наукових підходів до забезпечення соціально-економічного розвитку регіонів в Україні в умовах впливу цифрових технологій використані в організаційній та інформаційно-аналітичній діяльності Білоцерківської міської ради Київської області (довідка № 5/04/01-07 від 23.06.2025 р.) (Додаток 4). Авторські рекомендації щодо підвищення рівня цифрової грамотності та цифрових навичок із метою забезпечення регіонального розвитку використані в освітній і кадровій діяльності Навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Львівської області (довідка № 2955-21 від 24.12.2024 р.) (Додаток 5).

Крім того, пропозиції дисертації щодо концептуальних засад поглиблення змістовно-понятійної бази, оцінювання ризиків впливу цифрових технологій на стан розвитку регіонів використовувалися в навчальному процесі Національного університету цивільного захисту України, зокрема, при викладанні здобувачам вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти (спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування») таких дисциплін, як «Інформаційна політика в Україні» і «Управління соціальним і гуманітарним розвитком» (акт № 22-33 від 27.11.2023 р.) (Додаток 6).

Дисертація є самостійною науковою працею, теоретичні та прикладні результати якої отримано особисто здобувачем. Конкретний внесок здобувача в наукових працях, підготовлених у співавторстві, зазначений у списку опублікованих праць за темою дисертації (Додаток 1).

Апробація результатів дисертації. Основні теоретичні положення та висновки дисертації були апробовані на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях, зокрема, тези було опубліковано за результатами: Всеукраїнської науково-практичної конференції «Інноваційні технології публічного управління та адміністрування: теорія і кращі практики 21 століття» (м. Мелітополь, 2020 р.); Міжнародної науково-практичної конференції «Публічне управління у сфері цивільного захисту: наука, освіта, практика» (м. Черкаси, 2025 р.); Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (присвяченої Дню науки) «Держава ХХІ століття: погляд молоді» (м. Житомир, 2025 р.); 2-ої Всеукраїнської науково-практичної конференції за міжнародною участю «Публічне управління та адміністрування в Україні: євроінтеграційний поступ» (м. Івано-Франківськ, 2025 р.).

Публікації. Основні положення дисертаційної роботи опубліковано у 11 наукових працях, із них: 6 статей у вітчизняних наукових фахових виданнях, включених до категорії Б; 1 стаття у закордонному науковому виданні за

напрямком дослідження; 4 тези доповідей на конференціях. Загальний обсяг публікацій автора відповідно до теми дослідження становить 4,85 друк. арк.

Структура дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (292 найменування на 35 стор.) і 6 додатків. Загальний обсяг роботи становить 275 стор., із них 224 стор. – це основний текст. Дисертація містить 14 рисунків і 13 таблиць.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено стан її наукової розробленості, з'ясовано зв'язок із науковими програмами, планами, темами, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, наведено відомості про їхню апробацію й оприлюднення.

У **першому розділі** – *«Теоретичні засади формування публічного управління у сфері регіонального розвитку в умовах цифровізації»* – узагальнено принципи формування системи публічного управління у сфері регіонального розвитку, розкрито особливості побудови механізмів публічного управління у сфері регіонального розвитку в умовах цифровізації, а також його охарактеризовано як об'єкт публічного управління.

Із урахуванням положень фундаментальної науки узагальнено принципи формування системи публічного управління у сфері регіонального розвитку. По-перше, виокремлено загальні принципи публічного управління в цій сфері (принципи науковості, об'єктивності та доказовості, принцип інституціоналізації, принцип дієвості, принцип соціальної орієнтованості, циклічності, принцип публічності тощо). А по-друге, визначено спеціальні принципи формування системи публічного управління у сфері регіонального розвитку: принцип субсидіарності, диверсифікації, принцип конкуренції та кооперації, принцип цифровізації, принцип інфраструктурного забезпечення, принцип системності у реалізації державних стратегій регіонального розвитку, принцип розвитку публічно-приватного партнерства тощо.

При цьому застосування інституційного та процесно-проектного підходів дозволило обґрунтувати необхідність упровадження принципу стратегічного планування під час забезпечення регіонального розвитку, який (принцип) не має порушувати дотримання принципу поступальності. На цій підставі визнана дихотомічність формування системи публічного управління у сфері регіонального розвитку, що передбачає, з одного боку, забезпечення прозорості та відкритості під час формування та функціонування зазначеної системи, а з другого – її евентуальність. Вона дозволяє оцінити інституційне забезпечення умов регіонального розвитку, зокрема, стан використання регіональних активів, залучення інвестицій, стимулювання інноваційної діяльності в регіоні, що забезпечує розвиток цифрової економіки й трансформації.

З'ясовано, що для більш ємної наукової характеристики регіонального розвитку як об'єкта публічного управління доцільно використовувати селективний підхід. Даний висновок зроблено з огляду на положення теорій

регіонального зростання та розвитку, теорії кумулятивного зростання та теорії полюсів зростання. Їх розгляд дозволив виявити переваги (сильні сторони) функціонування регіонів, що мають унікальний набір територіальних, соціально-економічних, інституційних та інших ознак. Конкретизовано, що підґрунтя селективного підходу становлять відповідні методи стратегування, інституційній, економічні, соціально-політичні та інші, необхідні для забезпечення розвитку окремо взятої території. Упровадження цього підходу покликано забезпечити функціонування територій випереджального соціально-економічного розвитку, зменшення асиметрії у розвитку регіонів і результативне використання інструментів публічно-приватного партнерства. Крім того, перевагами регіонального розвитку із застосуванням селективного підходу визнано створення особливих економічних зон, інноваційно-виробничих кластерів, розвиток інноваційної інфраструктури у регіоні тощо. У той же час, цей підхід дозволив визначити слабкі сторони регіонального розвитку, які пов'язані з впливом цифровізації, що передбачає здійснення цифрової трансформації в державі та суспільстві. Цей процес покликаний забезпечити досягнення кількісно-якісних змін у регіональному розвитку. У протилежному випадку можуть з'явитись нові або кристалізуватись вже наявні проблеми розвитку регіонів, у т.ч. щодо диспропорцій в їх функціонуванні.

Із застосуванням організаційно-функціонального підходу розкрито особливості побудови механізмів публічного управління у сфері регіонального розвитку в умовах цифровізації. Виявлено, що структура механізмів публічного управління у сфері регіонального розвитку охоплює основні елементи системи публічного управління в цій сфері (мету, завдання, принципи, функції, форми, суб'єктів, об'єкт, форми, методи й інструменти публічного управління). Акцентовано, що розвиток об'єкту публічного управління (тобто регіонального розвитку) має першорядне значення для системи та механізмів публічного управління у сфері регіонального розвитку, адже вони функціонують і вдосконалюються саме з цією «об'єктовою» метою.

Зважаючи на роль методів державного впливу у сфері регіонального розвитку, рекомендовано виокремлювати насамперед організаційні та правові механізми публічного управління у сфері регіонального розвитку в умовах цифровізації. Доведено, що ці механізми виконують об'єднану роль і передбачають інституційну діяльність у напрямку забезпечення розвитку регіонів. Йдеться про діяльність органів публічної влади щодо формування й оновлення правової бази регіонального розвитку. Конкретизовано засади інституційного забезпечення формування системи публічного управління у сфері регіонального розвитку, що передбачають визначення особливостей формування та розвитку низки інститутів: освіти та науки; інновацій та інвестицій; демографії; цифрових технологій та ін. Визначено взаємозв'язок між цими інститутами, що дозволило обґрунтувати особливу роль інституту публічного управління та соціально-економічного розвитку.

У другому розділі – *«Аналіз сучасного стану реалізації механізмів публічного управління у сфері регіонального розвитку в умовах цифровізації в Україні та за кордоном»* – визначено особливості функціонування

організаційного та правового механізмів публічного управління у сфері регіонального розвитку в умовах цифровізації в Україні, а також проаналізовано закордонні практики реалізації публічного управління у сфері регіонального розвитку в умовах цифровізації.

Виявлено, що в правовій базі України відсутнє уніфіковане визначення поняття «регіональний розвиток в умовах цифровізації». Змістовна диференціація цього поняття також підкріплена значною кількістю різнохарактерних підзаконних актів щодо оцінювання стану такого розвитку. Свідченням цього є положення постанови Уряду України «Про затвердження Порядку і Методики проведення моніторингу й оцінки результативності реалізації державної регіональної політики» № 856 від 21.10.2015 р., постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання проведення моніторингу та оцінювання державної регіональної політики» № 305 від 15.03.2024 р. Розуміння ролі та місця цифрових технологій у межах зазначених правових актів дозволило охарактеризувати правовий механізм публічного управління у сфері регіонального розвитку в Україні як недосконалий. З'ясовано, що в цих підзаконних актах, по-перше, містяться показники щорічного та щоквартального оцінювання, які протирічать один одному. А по-друге, щорічні показники не належним чином окреслюють перспективи оцінювання впливу цифровізації на регіональний розвиток. Вирішити цю проблему намагається Міністерство цифрової трансформації України, яке запропонувало використання більш ширшого переліку показників, що охоплюються індексом цифрової трансформації регіонів і громад. Його аналіз дозволив довести важливість доопрацювання чинної правової бази України у сфері проведення моніторингу й оцінювання стану регіонального розвитку в напрямку, по-перше, розширення такого показника, як «стан цифрового розвитку регіону». А по-друге, узгодження показників щоквартального та щорічного оцінювання стану розвитку й регіонів, й територіальних громад.

З'ясовано, що індекс цифрової трансформації регіонів (далі – ІЦТР) охоплює процес моніторингу й оцінювання за п'ятьма ключовими напрямками: а) цифрові публічні послуги: оцінюється рівень надання адміністративних і соціальних послуг в електронному форматі; б) цифрові навички: визначається рівень цифрової грамотності населення та працівників органів влади; в) цифрова інфраструктура: оцінюється наявність і доступність широкосмугового інтернету, мобільного зв'язку та цифрових платформ; г) інституційна спроможність; д) цифрова економіка: установлюються особливості розвитку електронної комерції, кількість стартапів та перспективи розвитку ІТ-сектору. Акцентовано, що в Україні з метою стимулювання розвитку цифрової економіки в регіонах може вводиться відповідний правовий режим «Дія.Сіті». У той же час, аналіз стану впровадження цього правового режиму в регіонах дає підстави стверджувати про його незначне поширення на вітчизняних теренах, що зумовлено впливом суб'єктивних та об'єктивних факторів.

Кожен із вказаних напрямів ІЦТР оцінюється за шкалою від 0 до 100 балів, що дозволяє комплексно оцінити рівень цифрового розвитку регіонів. За результатами вимірювання ІЦТР у I півріччя 2025 р. встановлено, що середній

показник по Україні становить 30 балів зі 100 можливих (рис. 1). Очевидно, що протягом останніх років спостерігається загальнодержавна тенденція до зниження індексу цифрової трансформації регіонів і громад, особливо в тих, які перебувають під постійними ракетно-дроновими обстрілами. При цьому 3 роки поспіль лідерами цифрової трансформації є Дніпропетровська та Львівська області. Вони досягли значних успіхів у цифровізації публічних послуг, розвитку цифрової інфраструктури та підвищенні цифрових навичок населення. Третє місце поперемінно займали Полтавська обл. (у 2023 р.), Одеська обл. (у 2024 р.) і Тернопільська обл. (у 2025 р.). У зазначених областях цифрова економіка та трансформація залишаються слабкими напрямками регіонального розвитку.

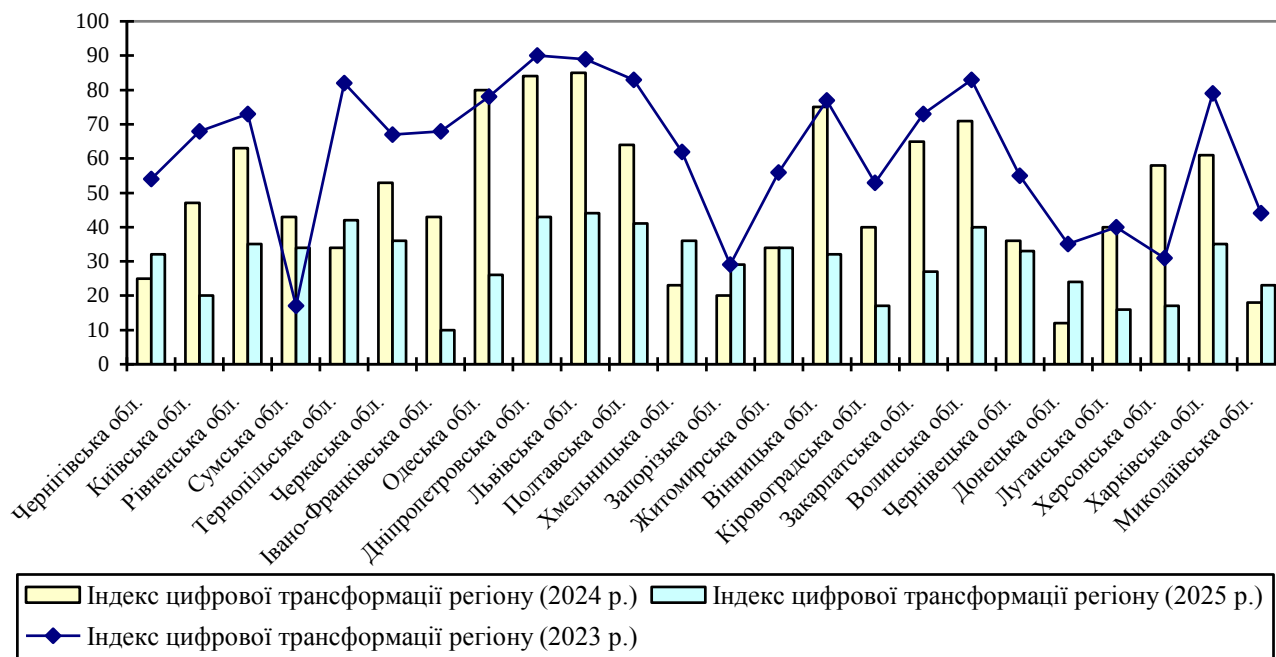

Рис. 1. Індекс цифрової трансформації регіонів України (у I півріччя 2023 р., I півріччя 2024 р., I півріччя 2025 р.)

Проведений аналіз стану цифровізації з метою забезпечення регіонального розвитку за кордоном дозволив установити ключові механізми формування міжнародної цифрової конкурентоспроможності в Китаї та США, як лідерів у сфері цифрової трансформації й розвитку цифрової економіки. Виявлено, що особливістю їхнього забезпечення в зазначених країнах є створення сприятливого середовища для інноваційної діяльності шляхом формування відповідних умов та нормативно-правової бази. Констатовано, що США приділяють особливу увагу залученню інвестицій у приватний сектор, який є головним розробником цифрових і новітніх технологій. У відповідь на зростаючу галузеву конкуренцію США переходять до більш прямої підтримки ключових галузей, включаючи цільове фінансування, податкові пільги та інші заходи у стратегічних секторах таких, як мікрочіпи та штучний інтелект (далі – ШІ), так само як і розширення санкційного інструментарію як механізму обмеження розвитку держав-конкурентів (зокрема, Китаю). США зберігає гнучкість у механізмах міжнародного співробітництва, підтримуючи дво- і

багатосторонню співпрацю з партнерами (насамперед, із розвиненими країнами) із метою встановлення глобальних стандартів нових технологій.

Крім того, ідентифіковано особливості формування міжнародної цифрової конкурентоспроможності в КНР на світовому рівні, включаючи визначення акцентів на довгострокове планування, державну підтримку й інтеграцію цифрових технологій із традиційними галузями промисловості. Наполягається, що в основі формування цифрової конкурентоспроможності Китаю знаходиться концепція багаторівневого науково-технічного розвитку, що здійснюється за допомогою національних планів, середньострокових галузевих стратегій за участю адміністрацій регіонів (провінцій). Уряд КНР визнає важливість участі приватного сектора, а тому створює необхідне інституційне середовище, що сприяє співпраці між державними підприємствами, приватними компаніями та дослідницькими інституціями. Акцентовано, що Китай також докладає значних зусиль для розширення міжнародної кооперації у сфері стимулювання цифрової економіки, насамперед із країнами, які розвиваються. Це є важливим стратегічним заходом, на який слід зважати також Україні. У цьому полягає відмінність між США та Китаєм, який прагне розвитку цифрової інфраструктури та передачі технологій, у т.ч. у межах макропроекту «Цифрового Шовкового шляху».

Отже, на прикладі США та КНР виділено узагальнені субфактори, що окреслюють механізми формування міжнародної цифрової конкурентоспроможності, яка стимулює розвиток регіонів і територій. До цих субфакторів належать: ринковий потенціал, бізнес-екосистема, технології, інституційна (недержавна) та державна підтримка, міжнародне співробітництво. Аргументовано, що важливим є застосування комплексного підходу, що враховує всі п'ять груп факторів. На основі аналізу напрямів поглиблення галузевої конкуренції США та КНР виявлено особливості оцінки міжнародної цифрової конкурентоспроможності даних держав. Ці особливості полягають у тому, що, хоча ринкові чинники відіграють у розвитку цифрової економіки даних країн важливу роль, але галузева державна й інституційна підтримка, міжнародна взаємодія та санкційна проблематика на сучасному етапі набувають все більшого значення. У цьому контексті уточнено значення розвитку комплексної цифрової екосистеми, що вимагає забезпечення сталого розвитку регіонів. Розвиток такої екосистеми представлено в межах відповідної факторної моделі оцінки міжнародної цифрової конкурентоспроможності на базі розширеної адаптації «ромба конкурентних переваг» М. Портера, зокрема, із урахуванням аналізу механізмів формування аналізованого показника в США та КНР. Це зреалізовано через деталізацію потенційного складу макрокатегорій «факторні умови», «умови попиту», «пов'язані та допоміжні галузі економіки та сфери суспільної життєдіяльності», «стратегія, структура та суперництво фірм», «інституційна (недержавна) та державна підтримка».

У третьому розділі – «Напрями вдосконалення публічного управління у сфері регіонального розвитку України в умовах цифровізації» – запропоновано шляхи вдосконалення механізмів публічного управління у сфері регіонального розвитку в умовах цифровізації в Україні, а також обґрунтовано підхід до

розвитку системи публічного управління у сфері регіонального розвитку в умовах цифровізації.

Обґрунтовано, що вдосконалення організаційного та правового механізмів публічного управління у сфері регіонального розвитку в умовах цифровізації в Україні може відбуватись у межах декількох сценаріїв, серед яких найбільш перспективним визнано оптимістичний. Окрім нього, також визначено помірно загрозовий, небезпечно загрозовий, критично загрозовий, які проранжовано від найбільш «проактивного» до найменш. Підставою для такого ранжування визнано різний ступінь впливу зовнішніх і внутрішніх факторів, що можуть трансформуватись у небезпеку. Аргументовано впровадження насамперед оптимістичного сценарію, що передбачає створення загальнодержавної цифрової екосистеми та підсистем на рівні регіонів. Рекомендовано це зреалізувати на базі пілотних регіонів (Дніпропетровської та Львівської областей), які до того ж входять до складу потужних міських агломерацій, де активно запроваджується правовий режим «ДіяСіті», створені інноваційні науково-виробничі інкубатори та ін. Крім того, запропонований сценарій передбачає оновлення вітчизняної правової бази та підвищення інституційної спроможності в Україні. У цьому контексті аргументовано, по-перше, доопрацювати Державну стратегію регіонального розвитку України на період до 2027 року та вже затверджені регіональні стратегії, що на момент розробки не враховували вимог часу та суспільства. Тому оновлені стратегії повинні визначати механізм забезпечення розвитку цифрової економіки та трансформації. А по-друге, зреалізувати нацпроект «Цифрова Україна та її регіонів», закріпивши в ньому таке: результативне нормативне регулювання цифрової сфери, формування та збереження кадрового потенціалу для цифрової економіки, формування дієвої інформаційної інфраструктури, підвищення рівня інформаційної безпеки, розвиток цифрових технологій, повсюдне впровадження цифрового державного управління. Уважаємо, що вказані ключові аспекти підвищують шанси на досягнення очікуваних (проміжних і кінцевих) результатів щодо розвитку цифрової економіки та трансформації України та її регіонів.

Окремий блок дослідження становлять пропозиції щодо пріоритизування й уточнення показників оцінювання індексу цифрової трансформації регіонів і громад України. Доведено, що серед таких показників першорядне місце займає цифрова економіка, яка передбачає стимулювання розвитку ключових технологічних секторів (телекомунікаційних технологій, мікрочіпів і технологій штучного інтелекту). У межах проведеного SWOT-аналізу визначено, що на стан розвитку цих секторів можуть впливати зовнішні та внутрішні фактори, які можуть трансформуватись у небезпеку. У цьому контексті запропонована систематизація ризиків регіонального розвитку України в умовах цифровізації. До цих ризиків віднесено такі: 1) ризики лобіювання інтересів іноземних держав під час укладення угод на післявоєнне відновлення регіонів України; 2) ризик зменшення темпів державної підтримки її цифрової економіки; 3) ризик, що тривалий період часу Україна матиме недостатній рівень для забезпечення розвитку певних ключових технологій, розглянутих раніше на основі досвіду

США і КНР; 4) у продовження відзначено, що набуває актуальності ризик посилення технологічного відставання України від світових лідерів цифрової трансформації; 5) ризик посилення міжнародних та європейських обмежень по відношенню до України, або висловлення протестних настроїв (як-то робить Словаччина, Угорщина та ін.); 6) ризик нестворення та деградації національних цифрових платформ; 7) ризик зростаючого недофінансування в галузі цифрової економіки (як з боку держави, так і приватних інвесторів); 8) ризик безрезультативного застосування Україною кластерного підходу під час реалізації нею євроінтеграційних прагнень; 10) ймовірний поділ глобальної цифрової економіки на дві цифрові екосистеми, що поставить перед Україною проблему вибору сторони щодо розвитку цифрової економіки, конкурентоспроможної у світі.

Визначено, що цифрова конкурентоспроможність України перебуває на рівні нижче середнього, однак у деяких галузях таких, як ключові технології цифрової економіки, а також можливості міжнародного співробітництва та фінансування інноваційної й цифрової екосистеми, спостерігається нижчий рівень міжнародної цифрової конкурентоспроможності, що підтверджує зроблені на основі якісного аналізу висновки. У цьому контексті визначено середньостроковий прогноз (на 2030–2040 рр.) щодо забезпечення розвитку сфери цифрової економіки та трансформації в Україні з урахуванням позитивних практик публічного управління такою сферою з метою підвищення рівня розвитку регіонів. Серед цих країн виокремлено, з одного боку, країни-лідери в розвитку цифрової трансформації й економіки у світі (США, КНР), так і держави, які активно розвиваються в цьому напрямку, і можуть бути надійними партнерами для України в розбудові її єдиної цифрової екосистеми (Індія, Франція, Японія та ін.). Наданий прогноз дозволив обґрунтувати шляхи зміцнення цифрової конкурентоспроможності України та її регіонів у контексті вирішення низки проблем, а саме: а) обмеженості ресурсів шляхом державної й інституційної підтримки. Інакше така обмеженість впливає як на недоступність для України та її регіонів низки цифрових технологій, так і на брак місцевих бюджетів; б) використання наявних ресурсів у розвиток широкого спектра напрямів цифрової економіки, що призводить до недостатньої концентрації зусиль з нарощування конкурентоспроможності у пріоритетних сферах.

Зважаючи на це, сформульовано рекомендації щодо нарощування цифрової конкурентоспроможності України та її регіонів із метою забезпечення їхнього спільного розвитку, а саме:

1. Першочерговий розвиток ключових технологічних напрямів цифрової економіки, у тому числі мікрочіпів, телекомунікацій нового покоління (5G) і III. Інвестування в довгострокові наукові дослідження, націлені на включення України у ланцюжки, що формують додану вартість.

2. Розширення міжнародної взаємодії для залучення інвестицій та технологій в українські регіони, а також забезпечення безперешкодного доступу до іноземних ринків необхідних виробників інновацій. Безперечно, що важливим є збереження інтеграційних прагнень України в межах міжнародного технологічного ландшафту через змістовне наповнення ініціатив у рамках ЄС.

3. Зміцнення національної цифрової екосистеми, яка буде забезпечувати розвиток подібних систем на рівні регіонів. Залучення українських компаній у більш активне інвестування в стратегічні й інноваційні галузі через надання податкових пільг, субсидій чи інших форм підтримки. Адаптація цифрових рішень до галузевого економічного розвитку регіонів, у тому числі в металургії, нафтогазовій галузі та ін., для виходу на лідируючі позиції у вузькоспеціалізованих цифрових рішеннях.

Отже, розвиток України та її регіонів супроводжується максимальним нашаруванням різних умов і факторів, реагування на які дозволяє стверджувати про унікальність українського досвіду в реалізації інтеграційних прагнень, захисту власного суверенітету та забезпеченні поступального сталого розвитку. Обґрунтування даної проблематизації дало змогу виокремити перспективні напрями розвитку організаційного та правового механізмів публічного управління у сфері регіонального розвитку в Україні в умовах цифровізації. Аргументовано, що реалізація цих заходів має відбуватись у межах напрацювання дієвої міжнародної співпраці нашої держави з іншими країнами, які є світовими лідерами у сфері цифровізації, а також країнами, які активно розвиваються в даній сфері. Це покликано забезпечити впровадження найбільш сприятливого сценарію забезпечення регіонального розвитку України в умовах нестабільності та невизначеності.

ВИСНОВКИ

Одержані під час дослідження результати передбачають вирішення актуального конкретного наукового завдання, яке полягає у визначенні науково-теоретичних засад формування механізмів публічного управління у сфері регіонального розвитку в умовах цифровізації та розробленні практичних рекомендацій щодо вдосконалення таких механізмів в Україні.

На підставі результатів, отриманих під час дисертаційного дослідження, визначено такі висновки та пропозиції:

1. Узагальнено принципи формування системи публічного управління у сфері регіонального розвитку (загальні та спеціальні) із застосуванням інституційного та програмно-проектного підходів. Конкретизовано, що їх базис становлять принцип системності у реалізації державних і регіональних стратегій на різних рівнях управління, принцип реалізації публічно-приватного партнерства, принцип забезпечення сталого розвитку, принцип інтеграційності, принцип інституціоналізації, принцип дієвості та циклічності, принцип конкуренції та кооперації, принцип цифровізації тощо. Наполягається на важливості впровадження принципу стратегічного планування під час забезпечення регіонального розвитку, що досягається за рахунок реалізації державних проєктів, програм і стратегій. У цьому контексті обґрунтована дихотомічність формування системи публічного управління у сфері регіонального розвитку, що передбачає, з одного боку, забезпечення поступальності у прозорості та відкритості функціонування зазначеної системи. А з другого боку, її евентуальність, що вимагає дієвого інституційного

забезпечення умов регіонального розвитку шляхом раціоналізації використання регіональних активів, залучення інвестицій, стимулювання інноваційної діяльності в регіоні, підвищення рівня функціонування ринку праці тощо.

2. Із застосуванням селективного підходу до характеристики регіонального розвитку як об'єкта публічного управління з'ясовано, що він відзначається, з одного боку, сильними сторонами. Вони представлені територіальними, соціально-економічними, інституційними та іншими перевагами функціонування регіонів як мезосистем. Наполягається на науково виваженому й вибіркового застосуванні зазначеного підходу під час розробки та реалізації стратегій соціально-економічного розвитку цих мезосистем. Це покликано забезпечити функціонування територій випереджального соціально-економічного розвитку, особливих економічних зон, інноваційно-виробничих кластерів, інструментів публічно-приватного партнерства, інститутів підтримки інноваційної інфраструктури у регіоні тощо. А з другого боку, слабкими сторонами, що вимагають визначення основних небезпек регіонального розвитку в умовах цифровізації. Уважаємо, що серед них одне з визначальних місць займає незабезпечення кількісно-якісних змін у регіональному розвитку внаслідок реалізації цифрової трансформації.

3. Зважаючи на методи, які становлять підґрунтя організаційно-функціонального підходу, розкрито особливості формування механізмів публічного управління у сфері регіонального розвитку в умовах цифровізації. Ці методи визнано класифікаційною підставою для групування механізмів публічного управління у зазначеній сфері – організаційних і правових. Акцентовано на визначальній ролі цих методів під час функціонування суб'єктів публічного управління у сфері регіонального розвитку, серед яких самоврядним інституціям відведено особливе значення. Виявлено, що вони можуть бути в різній мірі залучені до формування та реалізації державної регіональної політики, забезпечуючи тим самим застосовування насамперед непрямих методів впливу. Урахування даної методології дозволило визначити, по-перше, структуру механізмів публічного управління у сфері регіонального розвитку в умовах цифровізації, що включає мету, завдання, принципи, функції, форми, суб'єктів і об'єкт публічного управління. А по-друге, засади інституційного забезпечення формування системи публічного управління у сфері регіонального розвитку, що охоплює інститути освіти, науки, інновацій та інвестицій, інститути демографії, інститути цифрового розвитку тощо. При цьому конкретизовано об'єднавчу роль інституту публічного управління й інституту соціально-економічного розвитку під час функціонування держави та її регіонів.

4. Проаналізовано стан функціонування організаційного та правового механізмів публічного управління у сфері регіонального розвитку в Україні в умовах цифровізації, який (стан) охарактеризовано як незадовільний із позиції його інституційності. Доведено, що має місце правова зарегульованість цієї сфери на центральному рівні, свідченням чого є значна кількість правових актів. Установлено, що стан цифрової трансформації регіонів в Україні здійснюється за рахунок методичних рекомендацій Уряду України, які передбачають визначення показника цифрового розвитку поміж інших

показників розвитку регіонів. Проте розгляд цього показника дозволив визначити його сутнісні відмінності від індексу цифрової трансформації регіонів і територіальних громад, затвердженому Мінцифрою України. Зазначений індекс охоплює більшу кількість напрямків, за якими відбувається оцінювання регіонів і громад на предмет забезпечення в них цифрової трансформації шляхом надання цифрових публічних послуг, розвитку цифрових навичок, цифрової інфраструктури та цифрової економіки, а також підвищення інституційної спроможності. Аналіз показників цього індексу за останні 3 роки дав змогу визначити, по-перше, регіони-лідери в питаннях забезпечення цифрової трансформації – Дніпропетровська та Львівська області, які при цьому входять до складу міських агломерацій. А по-друге, проблеми цифрової трансформації регіонів в Україні організаційно-правового характеру: неузгодженість положень чинної правової бази; недостатня інституційна спроможність; нерівномірний цифровий розвиток регіонів; обмеженість у ресурсному забезпеченні; низький рівень цифрової грамотності населення та публічних службовців. Надано конкретні нормотворчі пропозиції щодо уніфікації процесу моніторингу оцінювання розвитку регіонів в Україні за умов цифровізації, зокрема, його показників. Крім того, наполягається на перспективності впровадження такої форми територіального співробітництва громад, як міські агломерації, які відзначаються низкою переваг функціонування. Їх урахування покликано забезпечити не тільки випереджальний розвиток міських агломерацій, а й стимулювати розвиток деокупованих, деградованих та інших територій, які знаходяться поблизу з агломераціями, але є дотаційними.

5. Визначено закордонні практики реалізації публічного управління у сфері регіонального розвитку в умовах цифровізації з позиції дослідження ключових факторів лідерства міжнародної цифрової конкурентоспроможності. Останнє забезпечує цифрова трансформація та стан розвитку цифрової економіки в країні. Установлено, що країнами-лідерами в цьому контексті є США та КНР, які до того ж конкурують між собою. Згруповано субфактори, що вплинули на це: ринковий потенціал, роль держави та інших публічних структур, бізнес-екосистема, технології, міжнародне співробітництво. Виявлено, що для КНР характерним є прояв потужної державної підтримки у сфері цифрової економіки та трансформації, а також експорт власної цифрової продукції. США, навпаки, насамперед притаманне ринкове регулювання зазначеної сфери, ведення санаційної політики проти інших держав із метою перешкоджання їх успіхам у розвитку цифрової економіки та трансформації. На підставі виокремлених субфакторів наполягається на розробці адаптивної аналітичної моделі оцінки цифрової конкурентоспроможності. Доведено, що основу цієї моделі може становити концептуальний підхід «ромбу конкурентних переваг» М. Портера. Дана аналітична модель може використовуватися як самостійний механізм концептуального аналізу міжнародної цифрової конкурентоспроможності країни на основі факторів, виділених у рамках вивчення досвіду держав-лідерів даної сфери США та КНР. Такий підхід визнано корисним для вироблення конкретних рекомендацій щодо

підвищення конкурентоспроможності в Україні, що передбачають урахування позитивних закордонних практик щодо розвитку сфери мікročіпів, телекомунікацій нового покоління (5G та 6G) і штучного інтелекту.

6. Запропоновано шляхи вдосконалення механізмів публічного управління у сфері регіонального розвитку в Україні в умовах цифровізації, що можливий у межах декількох сценаріїв: оптимістичного (сприятливого); помірно загрозливого; небезпечно загрозливого; критично загрозливого. Безперечно, слід прагнути впровадження насамперед оптимістичного сценарію, адже він передбачає врахування вимог часу та суспільства щодо забезпечення сталості його функціонування як в умовах невизначеності, так і нестабільності. Згідно із цим сценарієм потрібно вдосконалити правовий механізм публічного управління у сфері регіонального розвитку в Україні в напрямку здійснення пріоритизації показників оцінювання індексу цифрової трансформації регіонів і територіальних громад. Доведено, що серед таких показників цифрова економіка повинна займати особливе місце, адже вона передбачає стимулювання розвитку ключових технологічних секторів – телекомунікаційних технологій, мікročіпів і технологій штучного інтелекту. Уважаємо, що пілотними регіонами для реалізації авторських пропозицій можуть бути Дніпропетровська та Львівська області, які входять до складу потужних міських агломерацій, де активно стимулюється розвиток цифрової економіки, зокрема за рахунок упровадження правового режиму «ДіяСіті». У цьому контексті рекомендовано створення цифрової екосистеми на базі зазначених регіонів, що покликана забезпечити досягнення технологічного суверенітету нашої держави.

7. Науково обґрунтовано підхід до забезпечення розвитку системи публічного управління у сфері регіонального розвитку в умовах цифровізації, що передбачає застосування розробленої методики оцінювання стану розвитку цифрової економіки в державі та її регіонах. Ця методика включає оцінювання таких показників: факторні умови, умови попиту, пов'язані та допоміжні галузі, стратегії, обсяги державної та інституційної (недержавної) підтримки інновацій. На цій підставі визначено середньостроковий прогноз забезпечення розвитку сфери цифрової економіки та трансформації в Україні з урахуванням позитивних практик публічного управління такою сферою з метою підвищення рівня розвитку регіонів. Підґрунтя застосування цієї методики становить визначення рівня економічної значимості країни в глобальній цифровій екосистемі, стан її регіонального представництва, а також стадії економічного розвитку регіонів в умовах запровадження цифрової трансформації. Використання методичного підходу дозволило в ході якісного дослідження окреслити пріоритетні напрямки зміцнення цифрової конкурентоспроможності в Україні та її регіонах: необхідність компенсації негативного впливу повномасштабної агресії РФ у рамках міжнародного співробітництва, подолання нестачі фінансування цифрових екосистем, а також забезпечення розвитку пріоритетних технологій у цифровій економіці, насамперед, мова про поширення мереж 5G і 6G, розвиток штучного інтелекту та телекомунікаційних технологій.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у фахових наукових виданнях з державного управління:

1. Korol A. Project approach to improving public administration mechanisms in the sphere of regional development in Ukraine // *Public administration and state security aspects*. 2023. № 1. Pp. 225–234.

2. Король А.П. Концептуальні засади формування управлінських механізмів реалізації політики у сфері соціально-економічного розвитку регіонів України // *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2024. Вип. 44. С. 172–177.

3. Король А.П., Помаза-Пономаренко А.Л., Ахмедова О.О. Інвестиційно-інноваційний розвиток регіонів в Україні як перспективний напрям удосконалення системи публічного управління // *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2025. № 4. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/dy/article/view/6160>.

Особистий внесок: обґрунтовано концептуальний підхід до забезпечення інноваційного розвитку регіонів як напрямку вдосконалення системи публічного управління в умовах цифровізації.

4. Король А.П. Стан реалізації публічного управління у сфері соціально-економічного розвитку регіонів України // *Інвестиції: практика та досвід*. 2025. № 7. С. 216–221.

5. Король А.П. Шляхи вдосконалення механізмів публічного управління регіональним розвитком в умовах цифровізації: виклики та реалії для України // *Вісник Національного університету цивільного захисту України*. Серія: Державне управління. Вип. 1 (22). 2025. С. 101–108.

6. Король А.П. Development of public administration mechanisms in the sphere of regional development in Ukraine in the conditions of digitalization // *Public administration and state security aspects*. 2025. № 1. Pp. 168–177. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/25181/1/Korol.pdf>.

Статті в закордонних виданнях за напрямком:

7. Korol A. Theoretical foundations of building state policy mechanisms in the field of socio-economic development of regions // *Eurasian Academic Research Journal*. 2020. Vol. 37. Pp. 231–238.

Тези конференцій:

8. Король А.П. Наукові засади формування механізмів державної політики у сфері забезпечення регіонального розвитку в умовах цифровізації // *Інноваційні технології публічного управління та адміністрування: теорія і кращі практики 21 ст.: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (17.11.2020 р., м. Мелітополь)*. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2020. С. 317–319.

9. Король А.П. Розвиток системи публічного управління регіональним розвитком в умовах гібридної війни // *Публічне управління у сфері цивільного захисту: освіта, наука, практика : матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (27.03.2025 р., м. Черкаси)*. С. 229–231.

10. Король А.П. Перспективні напрямки реалізації публічного управління у сфері забезпечення регіонального розвитку в Україні // Держава ХХІ століття: погляд молоді (присвячена Дню науки) : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених. (20.05.2025 р., м. Житомир). Житомир: ДТУ «Житомирська політехніка». 2025. С. 720–721.

11. Король А.П. Особливості організаційно-правового забезпечення регіонального розвитку в Україні в умовах реалізації інтеграційних прагнень // Публічне управління та адміністрування в Україні: євроінтеграційний поступ : матеріали 2-ої Всеукраїнської науково-практичної конференції за міжнародною участю (30.05.2025 р., м. Івано-Франківськ). С. 96–99.

АНОТАЦІЯ

Король А. П. Публічне управління у сфері регіонального розвитку в умовах цифровізації в Україні – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління Національний університет цивільного захисту України. Черкаси, 2025.

У дисертації запропоновано розв’язання актуального конкретного наукового завдання, яке полягає у визначенні науково-теоретичних засад формування механізмів публічного управління у сфері регіонального розвитку в умовах цифровізації та розроблення практичних рекомендацій щодо вдосконалення таких механізмів в Україні. Для цього узагальнено принципи формування системи публічного управління у сфері регіонального розвитку, окресливши місце стратегування в цьому процесі. Охарактеризовано регіональний розвиток як об’єкт публічного управління та визначено головні небезпеки й переваги такого розвитку в умовах цифровізації. Розкрито особливості побудови механізмів публічного управління у сфері регіонального розвитку в умовах цифровізації. Проаналізовано стан функціонування організаційного та правового механізмів публічного управління у сфері регіонального розвитку в умовах цифровізації в Україні з позиції забезпечення його інституційності. Визначено закордонні практики реалізації публічного управління у сфері регіонального розвитку в умовах цифровізації, зокрема, США і Китаю. Обґрунтовано підхід до забезпечення розвитку системи публічного управління у сфері регіонального розвитку в умовах цифровізації в Україні. Запропоновано шляхи вдосконалення механізмів публічного управління у сфері у сфері регіонального розвитку в умовах цифровізації в Україні.

Ключові слова: публічне управління та адміністрування, публічне управління у сфері регіонального розвитку, сталий розвиток, інвестиційно-інноваційний розвиток, регіони, міські агломерації, цифровізація, цифрова трансформація, оцінювання, стратегії розвитку, відновлення, органи влади.

ANNOTATION

Korol A. P. Public administration in the field of regional development in the context of digitalization in Ukraine. – Manuscript.

The dissertation on competition of a scientific degree of the Candidate of Science in Public Administration, speciality 25.00.02 – Mechanisms of State Administration. National Civil Defence University of Ukraine, Cherkasy, 2025.

The dissertation proposes a solution to a relevant specific scientific problem, which consists in determining the scientific and theoretical foundations of the formation of public administration mechanisms in the field of regional development in the context of digitalization and developing practical recommendations for improving such mechanisms in Ukraine. For this purpose, the features of building public administration mechanisms in the field of regional development in the context of digitalization are determined. These mechanisms should be oriented primarily to regional development, which is characterized using a selective approach. It is determined that the formation of these mechanisms should take place on the basis of general and special principles, which are systematized using institutional and process-project approaches.

The analysis of the current state of functioning of organizational and legal mechanisms of public administration in the field of regional development in the context of digitalization in Ukraine allowed it to be characterized as unsatisfactory. It is proposed to make changes to the current government methodology for assessing the state of implementation of state regional policy in the direction of harmonizing the indicator "digital development" with the index of digital development of regions and communities (approved by the Ministry of Digital Affairs of Ukraine). It insists on stimulating the development of urban agglomerations as a promising form of cooperation between territorial communities in order to ensure the development of regions (Dnipropetrovsk and Lviv regions were selected as pilot regions).

Foreign practices of implementing public administration in the field of regional development in the context of digitalization are identified. It is found out that the USA and China are the leading countries in this context. The subfactors that influenced this are grouped. It is justified to establish international cooperation also with countries that are actively developing (India, France, Japan, etc.), and can be reliable partners for Ukraine in building its digital ecosystem. In this context, a medium-term forecast (for 2030–2040) is provided for ensuring the development of the digital economy and transformation in Ukraine, taking into account positive practices of public management in this area in order to increase the level of development of the regions.

Keywords: public management and administration, public management in the field of regional development, sustainable development, investment and innovative development, regions, urban agglomerations, digitalization, digital transformation, evaluation, development strategies, public authorities.

Відповідальний за друк *Помаза-Пономаренко А.Л.*

Підписано до друку 04.07.2025 р.
Формат 60x84 $\frac{1}{16}$. Обл.-вид. арк. 0,9.
Гарнітура Таймс. Тираж 100 прим.

Віддруковано з оригінал-макета в друкарні ФОП Леонов Д.С.
61023, м. Харків, вул. Весніна, 12, тел. (057) 717-28-80.